

Lea Lehner, Zavod RS za šolstvo

SLOVENIJA, SPOZNAJ JO S SLOVENŠČINO

↳ V prispevku je predstavljena medpredmetna povezava slovenščine z geografijo s pomočjo fleksibilnega predmetnika. Izvedli smo medpredmetno povezavo na temo Republika Slovenija in oba učitelja, ki sva izvajala učno enoto, sva pristopila k problemu celostno. Pri geografiji so obravnavali novo učno snov, pri slovenščini smo učno snov ponavljali. Predstavila bom načrtovanje učne ure, učni pripomoček in izvleček evalvacije.

Medpredmetne povezave so nujne

Cilji sodobne šole narekujejo, da kompetenc ni mogoče uresničevati samo pri določenem predmetu ali sklopu predmetov, saj jih izgrajuje posameznik v procesu učenja. Je pa mogoče znotraj posameznih sklopov pripraviti strategije poučevanja in dejavnosti, ki v večji ali manjši meri podpirajo razvoj posamezne kompetence. Vsako predmetno področje ni enako primerno za razvoj katerekoli kompetence, temveč lahko k njenemu razvoju prispeva večji ali manjši delež. (Martinšek in drugi 2008).

Tradicionalni učni načrti so bili usmerjeni predvsem k poučevanju vsebin enega predmeta. Kakovosten pouk pa ne zahteva le dobre izbire najprimernejše učne snovi. Pokazati mora tudi povezavo med različnimi poglavji in znanji ter navajati na iskanje bistvenega. Prav tako je pomembno uporabiti pridobljeno znanje v različnih okoliščinah, zato morajo posamezni učni predmeti iskati smisel v povezanosti z drugimi, v dopolnjevanju in prepletanju ciljev ter vsebin, ki pomagajo razumeti nek pojav ali problem z različnih vidikov.

Učitelji moramo dobro poznati cilje različnih predmetov in predmetnih področij ter poiskati optimalne organizacijske oblike, saj imajo vse možnosti za uresničevanje teh ciljev.

Medpredmetno povezovanje in kroskurikularni pristop sta pomembna elementa sodobnih pogledov na vzgojno-izobraževalni proces. V skladu s humanistično-konstruktivističnimi pogledi spodbujata samostojno in aktivno pridobivanje učnih izkušenj. Potekata v celoviti dejavnosti učenca, vključujoč njegove spoznavne, čustvene in telesne funkcije. Takšno učenje je za učenca posebno pomembno in vodi v uvidevanje globljih odnosov med pojavi¹.

Fleksibilni predmetnik, ki smo ga izvajali na šoli², nama je z učiteljem geografije omogočal, da sva strnila pedagoške ure.

Učna enota z naslovom Slovenija, spoznaj jo s slovenščino je bila temelj, da sva lahko izvedla medpredmetno povezavo. Strnila sva tri pedagoške ure in oba učitelja sva bila prisotna ves čas trajanja pedagoškega procesa. Učitelj je imel strnjeni uri geografije v prvem polletju v 7. razredu, strnjeno uro slovenščine smo imeli v drugem polletju.

¹ B. Sicherl Kafol, (2007): Procesni in vsebinski vidiki medpredmetnega povezovanja. V: KREK, Janez (ur.), HODNIK ČADEŽ, Tatjana (ur.), VOGRINC, Janez (ur.), SICHERL KAFOL, Barbara (ur.), DEVJAK, Tatjana (ur.), ŠTEMBERGER, Vesna (ur.). *Učitelj v vlogi raziskovalca: akcijsko raziskovanje na področjih medpredmetnega povezovanja in vzgojne zasnove v javni šoli*. (Projekt partnerstvo fakultet in šol, model 4). Ljubljana: Pedagoška fakulteta, 2007, str. 112–130.

² Dvojezična osnovna šola Prosenjakovci, na kateri sem poučevala slovenščino.

Pri načrtovanju ure sva izhajala iz naslednjega:

1. prepoznati bistvene cilje;
2. narediti evidenco dela, dejavnosti;
3. načrtovati učni proces, da bo vsak učenec dosegel svoj cilj.

Seveda sva upoštevala tudi: temo, učne strategije, koherentnost.

V pomoč nama je bila tabela, s katero sva načrtovala dejavnosti. Vsak je za svoj predmet vpisal standard, učenčevo predznanje (VEM), dejavnosti (VEM/DELAM) in zastavljene cilje (ŽELIM).

Z učiteljem geografije sva izvedla načrt, po katerem sva udejanjila medpredmetno povezavo, pri kateri so pri geografiji obravnavali novo učno snov, pri slovenščini pa smo snov ponavljali. Najprej sva primerjala učna načrta, cilje, dopolnila tabelo o načrtovanju dejavnosti, potem pa uskladila učne dejavnosti, ki naj bi potekale pri izvedbi učne enote z medpredmetnim povezovanjem. Težila sva k temu, da bi v učencih vzbudila pripravljenost na vseživljenjsko izobraževanje (z navajanjem na samostojno učenje, z razvijanjem sposobnosti za sodelovanje z drugimi, z oblikovanjem delovnih navad ...). Prav tako je bil najin cilj, da povečava s tako obliko dela tudi kakovost in trajnost pridobljenega znanja (s povezovanjem vedenja, z razvijanjem različnih strategij mišljenja...).

Cilji pri slovenščini so bili:

- uporaba znanja iz geografije in drugih virov,
- pomnjenje bistvenih podatkov,
- dopolnjevanje svojih rešitev,
- povzemanje osnovnih značilnosti opisa države,
- obnavljanje posnetega besedila (pretvarjanje preglednice v besedilo),
- ustno opisovanje poljubno izbrane države,
- utrjevanje pravopisa³.

Za učence sva pripravila učne liste. Pri evalvaciji dela sva se oba strinjala, da učnih listov ne bi več pripravljala, saj z njimi nisva dosegla najinega širšega cilja, da bi učence navadila na samostojno učenje in učenje učenja.

Težila sva k temu, da sva bila ves čas usmerjena v vsakega učenca, da sva v slehernem učencu spodbujala aktivno vlogo pri oblikovanju izvedbe, da sva v njih vzbudila problemsko mišljenje in upoštevala in spodbujala multiperspektivni pristop k reševanju problemov.

V nadaljevanju je v prilogi predstavljeno izhodiščno besedilo, iz katerega je izhajalo skupno delo. Z učiteljem geografije sva poskrbela za aktivnost vseh učencev (od učencev s posebnimi potrebami do nadarjenih učencev).

Spodaj predstavljene naloge so bile na učnem listu. ki so ga pri ponavljanju in obravnavi imeli pred seboj učenci – poleg učnih gradiv obeh predmetov. Naloge na učnih listih so različnih taksonomskih stopenj. Po količini in glede na učno enoto so prilagojene predznanju učencev. Tako so lahko cilji uresničeni hitreje in kakovostno.

³ Drusany, N., Cajhen, N., Kapko, D., Križaj Ortar, M., Bešter, M., 2007: Slovenščina za vsakdan in vsak dan 7. Samostojni delovni zvezek za slovenski jezik v sedmem razredu osnovne šole. Ljubljana: Rokus.

Slovenija, spoznaj jo s slovenščino

POUK z medpredmetnim povezovanjem

DOŠ Prosenjakovci

KÁI Pártosfalva

RAZRED - OSZTÁLY: 7.

↘ Slika 1: Vir: <http://focusnewsinfo.wordpress.com>
(pridobljeno s spleta 19. 12. 2008).

Slovenija

Slovenija je država v Srednji Evropi. Njeno uradno ime je Republika Slovenija. Glavno mesto je Ljubljana.

Slovenija je velika 20 265 km² in ima 2 milijona prebivalcev. Leži na prehodu med Alpami, jugozahodno Evropo in Sredozemljem na povprečni nadmorski višini 600 m. Meji na Avstrijo, Hrvaško, Italijo in Madžarsko. Najdaljšo mejo ima s Hrvaško (670 km), najkrajšo pa z Madžarsko (102 km). Ima tudi morsko obalo, ki je dolga samo 46,6 km.

Slovenija je zelo gorata dežela. Najvišji vrh je Triglav, ki meri 2864 m, najvišji gorski prelaz pa je Vršič s 1611 m. Oba sta v Julijskih Alpah. Svet pozna ta del Slovenije po Planici in znanih smučarskih skokih. V tem gorskem delu je tudi zavarovano območje Triglavski narodni park. Tu izvirajo najdaljša slovenska reka Sava, Soča in druge alpske reke, ki zbirajo vodo iz slapov, kot so Boka, Savica idr. Po najlepših brzicah in čistosti pa je znana reka Krka. Slovenija ima tudi jezera. Največje presihajoče jezero je Cerkiško jezero na Notranjskem, na Gorenjskem pa sta naravni jezera Bohinjsko jezero, ki

je najgloblje in največje, in Blejsko jezero na Bledu, ki velja za eno najlepših alpskih letovišč.

V Sloveniji je veliko podzemnih jam in brezen. Danes jih je registriranih skoraj 7000. Najdaljša je Postojnska jama; Škocjanske jame so vpisane v seznam svetovne naravne dediščine pri UNESCO.

Slovenija je dežela gradov in cerkva, ki so bogato poslikane s freskami. Ima galerije, muzeje, univerzitetni knjižnici in druge kulturne spomenike.

Slovenija je dežela različnih pokrajin, ima pa tudi tako različna podnebja, kot jih lahko najdemo le redko po svetu. Alpe, ki s svojimi grebeni segajo v Slovenijo na severnem in severovzhodnem delu, na vzhodu preidejo v vinorodno gričevje na obrobju Panonske nižine. Majhen košček slovenskega ozemlja pa po robu Dinarskega gorovja na jugu sega do Jadranskega morja. Podnebje je zato alpsko, panonsko in sredozemsko. Zaradi tako različne in lepe pokrajine je zelo razvit turizem.

Slovenija je razdeljena na osem pokrajinskih enot. To so: Gorenjska, Štajerska, Koroška, Prekmurje, Primorska, Notranjska, Dolenjska in Bela krajina. Uradni jezik v državi je slovenščina. V pokrajinah se je ohranilo okoli petdeset narečij, ki so tako različna, da bi prebivalci med seboj težko sporazumevali.

Domača obrt, ki je nekoč oskrbovala človeka z izdelki za gospodinjstvo, osebno rabo in gospodarstvo, je danes zelo pomembna sestavina slovenske kulturne dediščine. Med najbolj znanimi so ribniška suha roba, dražgoški kruhek in idrijske čipke.

Slovenija ima tudi zelo dobro razvito gospodarstvo, zlasti elektrogospodarsko, lesno in kovinskopredelovalno industrijo, živilskopredelovalno industrijo, proizvodnjo električnih strojev in aparatov, gradbenega materiala, predelovanje usnja idr.

Slovenija se ponaša z velikimi možmi, kot so: Primož Trubar, utemeljitelj slovenskega knjižnega jezika, skladatelj Jakob Gallus, Janez Vajkard Valvasor, prvi slovenski zgodovinopisec in geograf, matematik Jurij Vega, pesnik France Prešeren, slikar Rihard Jakopič, arhitekt Jože Plečnik in še mnogi drugi.

Slovenija je samostojna država od 25. junija 1991. Za svojo himno so si Slovenci izbrali pesem Zdravljica, ki jo je napisal France Prešeren.

Država ima svojo zastavo, na kateri je grb. Zastava je bela, modra in rdeča, v grbu pa je Triglav, morje in tri zvezdice.

Za svoje plačilno sredstvo so si Slovenci izbrali slovenski tolar. Tega je leta 2007 zamenjal evro.

Prيرهjeno besedilo⁴, november

Naloga 1 je bila namenjena temu, da so učenci pokazali, ali znajo najti bistvene podatke v neznanem neumetnostnem besedilu in utemeljiti, zakaj je besedilo opis.

⁴ Drusany, N., Cajhen, N., Kapko, D., Križaj Ortar, M., Bešter, M., 2007: Slovenščina za vsakdan in vsak dan 7. Samostojni delovni zvezek za slovenski jezik v sedmem razredu osnovne šole. Ljubljana: Rokus.

1. Iz besedila izpišite ustrezne podatke o Sloveniji.

OPIS DRŽAVE:

- ✓ LEGA
- ✓ MEJNE DRŽAVE
- ✓ VELIKOST
- ✓ GLAVNO MESTO
- ✓ ZASTAVA
- ✓ GRB
- ✓ HIMNA
- ✓ PLAČILNO SREDSTVO
- ✓ DRŽAVNI JEZIK (PIŠEMO Z MALO ZAČETNICO!)
- ✓ POKRAJINE
- ✓ NAJVIŠJA GORA
- ✓ VEČJE REKE
- ✓ VEČJA JEZERA
- ✓ KULTURNI SPOMENIKI
- ✓ DOMAČA OBRT
- ✓ POMEMBNE OSEBNOSTI

Utemelji, zakaj je besedilo opis.

V nadaljevanju je naloga 2 zahtevala od učencev, da so prepoznali števnike, jih razporedili med glavne in vrstilne ter glavne zapisali s črkami.

2. Iz drugega odstavka s črkami prepisi glavne števnike.

Tretja naloga je zahtevala znanje stopnje pridevnika (gre za ponovitev snovi nižjega razreda).

3. Iz tretjega odstavka prepisi pridevnike v presežniku.

Četrta naloga je zahtevala, da so učenci prepoznali okoliščine nastajanja besedila.

4. Dopolni.

Besedilo je bilo objavljeno v mesecu _____.

Prepoznavanje samostalnikov, spola in sklanjatev pa je zahtevala naloga 5.

5. Iz drugega odstavka izpiši samostalnike, razvrsti jih v preglednico in jim pripiši sklanjatev.

Moški spol

Ženski spol

Srednji spol

Izkazalo se je, da je bil učni list v pomoč (le) učno slabšim učencem, ki sva jim pri delu pomagala na primer z izpisanimi samostalniki, kot kaže primer.

6. Iz drugega odstavka izpisane samostalnike razvrsti v preglednico in jim pripiši sklanjatev.

Slovenija, milijona, prebivalcev, prehodu, Alpami, Evropo, Sredozemljem, višini, Meji, Avstrijo, Hrvaško, Italijo, Madžarsko, mejo, Madžarsko, obalo

Moški spol

Ženski spol

Srednji spol

S tako obliko pouka sva oba učitelja vsebine iz učnih načrtov obravnavala celostno in problem osvetlila z različnih vidikov. Izvajala sva torej različne, posredno povezane dejavnosti.

Sklep

Fleksibilni predmetnik omogoča združevanje, spreminjanje pouka izvajanje medpredmetnih povezav. Omogoča večjo avtonomijo učitelja pri načrtovanju, pripravi in izvajanju pedagoškega dela. Z izvedbo aktivnih oblik dela omogoča večjo aktivnost in motiviranost učencev pri pouku. Seveda ne gre spregledati vseživljenjskega učenja, za katero se mora v učencu vzbuditi želja po samoiniciativnosti. Le tako je lahko učenec aktiven in motiviran za dodatno, drugačno delo.

Uspešno medpredmetno povezovanje (doseganje zastavljenih ciljev) zahteva vsaj naslednje:

1. Učitelj mora natančno vedeti, **katere cilje posameznih predmetov ali predmetnih področij želi doseči** z medpredmetno povezavo.
2. Zato mora **poznati cilje in vsebine različnih predmetov**, ki so v predmetniku določenega razreda (njihove korelacije).
3. Potrebno je **skupno sodelovanje učiteljev različnih predmetov**.

4. Izbira vsebin, način posredovanja znanja ter organizacija izpeljave morajo biti **prilagojeni razvojni stopnji in predhodnemu znanju otrok**.
5. Vsaka medpredmetna povezava naj bo **skrbno načrtovana** ter dobro vsebinsko in organizacijsko izpeljana; čim bolj naj vključuje tudi samostojno delo učencev.
6. Na koncu učitelj (učitelji) vedno **analizirajo** uresničevanje postavljenih ciljev
5. **Učenci** naj bodo **dejavno vključeni** v vse faze učnega procesa (izbira teme, priprava medpredmetnih povezav, izpeljava, analiza).⁵

↘ POVZETEK

Prispevek predstavlja medpredmetno povezovanje v 7. razredu. Medpredmetne povezave so nujna oblika poučevanja v vsaki šoli, ki želi biti šola za življenje. Taka učencem ponuja, da ti vidijo določeno temo z več zornih kotov.

↘ Viri in literatura

- Drusany, Nevenka, Cajhen, Nana, Kapko, Dragica, Križaj Ortar, Martina, Bešter, Marja, 2007: Slovenščina za vsakdan in vsak dan 7. Samostojni delovni zvezek za slovenski jezik v sedmem razredu osnovne šole. Ljubljana: Rokus.
- Drake, Susan, 1993: Planing integrated Curriculum, the call to Adventure. Alexandria, Virginia: ASCD.
- Drake, Susan, Burns, Rebecca, 2004: Meeting standards Through Integrated Curriculum. Alexandria, Virginia: ASCD.
- Nolimal, Fani, 2008: Fleksibilni predmetnik – pot do večje avtonomije, strokovne odgovornosti in kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Giles, Corrie, 1994: Da bi razumeli načrte in načrtovanje. Vzgoja in izobraževanje: revija za teoretična in praktična vprašanja vzgojno izobraževalnega dela . XXV, št. 2. 3–7.
- Jacobs, Hayes, 1989: Interdisciplinary Curriculum: Design and implementation. Alexandria, Virginia: ASCD.
- Kovač, Marjeta, Starc, Gregor, Jurak, Gregor, 2003: Medpredmetno in medpodročno povezovanje pri športni vzgoji. Šport, 51 (2), 11–15.
- Martinšek, Maja, Golob, Nika, Repnik, Robert, Šorgo, Andrej, 2008: Izhodišča za operacionalizacijo naravoslovnih kompetenc. Maribor: Fakulteta za naravoslovje in matematiko. Str. 1–5.
- Predmetna kurikularna komisija za slovenščino, 2005: Učni načrt Slovenščina. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

⁵ Kovač, Marjeta, Starc, Gregor, Jurak, Gregor, 2003: *Medpredmetno in medpodročno povezovanje pri športni vzgoji*. Šport, 51 (2), 11–15.

- Sicherl Kafol, Barbara, 2007: Procesni in vsebinski vidiki medpredmetnega povezovanja. V: Krek, Janez (ur.), Hodnik Čadež, Tatjana (ur.), Vogrinc, Janez (ur.), Sicherl Kafol, Barbara (ur.), Devjak, Tatjana (ur.), Štemberger, Vesna (ur.): Učitelj v vlogi raziskovalca: akcijsko raziskovanje na področjih medpredmetnega povezovanja in vzgojne zasnove v javni šoli. (Projekt partnerstvo fakultet in šol, model 4). Ljubljana: Pedagoška fakulteta. Str. 112–130.